

Atbalsts speciālistiem starptautiskai sadarbībai krimināllietās

Eiropas tiesiskās sadarbības tīkls un Eirojusts

Ko mēs varam darīt jūsu labā?

2014. gada 6. maijs

Ievads

Šis dokuments ir apvienotās EJN un Eurojust operatīvās darba grupas kopīgu pūliņu rezultāts. Tā mērķis ir palīdzēt speciālistiem izlemt, vai lietas kārtos Eiropas tiesiskās sadarbības tīkls vai Eurojust. Turklāt, dokuments nodrošina, ka gan EJN, gan Eurojust rīkosies ar lietām, kas ietilpst viņu kompetencē, izmantojot laiku un resursus produktīvi un efektīvi, izvairoties no darbu dublēšanas.

Dokuments informē dalībvalstīs praktizējošos juristus par atbalsta un palīdzības iespējām starptautiskās tiesiskās sadarbībā jautājumos, kas skar krimināllietas un kurus piedāvā Eiropas tiesiskās sadarbības tīkls un Eurojust. Tajā skarti arī jautājumi par Eurojust valsts koordinācijas sistēmas izmantošanu praksē.

Šis dokuments neaizstāj nekādus valsts noteikumus vai pamatnostādnes saistībā ar lietu racionalizēšanu starp EJN un Eurojust.

I Kas ir Eiropas tiesiskās sadarbības tīkls?

EJN ir valstu kontaktpersonu tīkls, kura uzdevums ir atvieglot valstu tiesisko sadarbību krimināllietās.

Valstu kontaktpersonas ir praktizējoši prokurori, kā arī tiesneši vai citas personas, kas strādā ar lietām, kas saistītas ar savstarpējo tiesisko sadarbību. Valstu kontaktpersonas ir ieceltas katrā dalībvalstī no centrālajiem vai citiem valsts varas orgāniem, kas īsteno starptautisko tiesisko sadarbību kriminālprocesos, kā arī saistībā ar atsevišķiem sevišķi smagiem noziegumiem, piemēram, organizēto noziedzību, korupciju, narkotiku tirdzniecību un terorismu. Eiropas tiesiskās sadarbības tīklu veido vairāk nekā 300 valstu kontaktpersonas no visām 28 Eiropas Savienības dalībvalstīm. Katra dalībvalsts no valstu kontaktpersonām ieceļ vienu Eiropas tiesiskās sadarbības tīkla valsts koresponentu. Arī rīku koresponentu ieceļ katra dalībvalsts, lai tas risinātu jautājumus, kas saistīti ar Eiropas tiesiskās sadarbības tīkla elektroniskajiem instrumentiem.

Eiropas tiesiskās sadarbības tīkla Sekretariāts, kas atrodas Hāgā, ir EJN pārvaldes iestāde. Lai nodrošinātu ciešāku sadarbību starp Eurostat un EJN, EJN Sekretariāts veido daļu no Eurojust kolektīva, taču darbojas kā neatkarīga institūcija. EJN Sekretariāts ir atbildīgs tai skaitā par atbalsta sniegšanu valstu kontaktpersonām to uzdevumu izpildē, mājaslapas un elektronisko instrumentu izveidē, uzturēšanā un uzlabošanā, kā arī vispārīgā EJN pārvaldes procesā.

Sīkāka informācija par EJN Sekretariātu atrodama http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Secretariat.aspx vai sazinoties ar EJN Sekretariātu pa e-pastu ejn@eurojust.europa.eu.

Kā Eiropas tiesiskās sadarbības tīkls var jums palīdzēt?

Ja jums vajadzīga EJN palīdzība, jums jāsazinās vai nu ar savas valsts kontaktpersonu vai arī ar lietā iesaistītās valsts kontaktpersonu. Sīkāka informācija par kontaktpersonām atrodama interneta vietnes ierobežotas pieejas vietā – <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/>. Pieeju var iegūt no jūsu valsts iestādēm.

Pie EJN var vērsties sekojošos gadījumos:

- ***Lai noskaidrotu atbildīgās iestādes ārzemēs tiešai saziņai ar tām***

EJN interneta vietnē <http://www.ejn-crimjust.europa.eu> jūs atradīsiet elektronisku atlantu pieprasījumiem savstarpējai tiesiskai palīdzībai un Eiropas apcietināšanas orderim. Abi šie atlanti jums palīdzēs iegūt atbildīgo valsts varas iestāžu adreses un telefona/faksa numurus. Pamata sadaļas ir tulkotas visās Eiropas Savienības dalībvalstu oficiālajās valstu valodās. Ja jūs nevarat atrast nepieciešamo kontaktinformāciju atlantā, jūsu dalībvalsts kontaktpersonai ir pienākums jums to sniegt nekavējoties. Kontaktpersonu saraksts drošības apsvērumu dēļ ir aizsargāts ar paroli, taču tas ir pieejams jūsu dalībvalsts kontaktpersonām. Tādējādi, ja jums ir nepieciešama palīdzība saziņai ar kādu EJN kontaktpersonu citā dalībvalstī, vislabāk sazināties ar vienu no jūsu valsts kontaktpersonām.

- ***Lai atvieglotu tiesisko saziņu***

Ja jums nepieciešama informācija par nosacījumiem tiesiskās palīdzības saņemšanai no citas dalībvalsts kādā konkrētā lietā, jūs varat vērsties pie savas dalībvalsts kontaktpersonām vai izmantot attiecīgo EJN mājas lapas sadaļu:

- ✓ Sūtot pieprasījuma vēstuli, lai iegūtu sīkāku informāciju par juridiskajām formalitātēm, kas noteiktas pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts likumdošanā vai, lai apspriestu īpašas formalitātes, piemērojot 2000.gada Konvencijas par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās, ko padome pieņēmusi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 34.pantu 4.pantu. EJN mājas lapas *Compendium* sadaļa sniedz iespēju izveidot pieprasījuma vēstuli elektroniskā formātā.
- ✓ pieprasījuma vēstules izpildes stadijā - iegūt papildus informāciju vai atļaut pieprasījuma pienācīgu izpildi.
- ✓ Pieprasījuma vēstules neizpildīšanas vai tās aizkavēšanās gadījumā, pārbaudīt izpildes progresu pieprasījumu saņēmējas dalībvalstī un/vai paātrināt izpildi ar valsts kontaktpersonas iesaisti.
- ✓ Izdodot Eiropas apcietināšanas orderi, jūs varat izmantot veidlapu, kas pieejama sadaļā 'Eiropas apcietināšanas orderis', kur jūs atradīsiet arī informāciju par Eiropas apcietināšanas ordera izpildes statusu, noderīgu informāciju saistībā ar dažādu dalībvalstu veidlapām, paziņojumiem un ziņojumiem.
- ✓ Kad jums nepieciešama steidzama informācija par Eiropas apcietināšanas orderi vai pieprasījuma vēstuli;
- ✓ Kad jums nepieciešama informācija par ES tiesisko instrumentu ieviešanas statusu, kas saistīti ar tiesiskās sadarbības krimināllietās jautājumiem, vai citiem saistītiem praktiskiem dokumentiem (tai skaitā, ziņojumiem, rokasgrāmatām, novērtējuma ziņojumiem) - aplūkojama EJN Bibliotēka, kas pieejama <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libcategories.aspx>

- ***Lai atvieglotu informācijas apmaiņu starp tiesu iestādēm***

Darbojoties kā praktizējošiem prokuroriem un izmeklēšanas tiesnešiem, kontaktpersonas bieži vien spēj ātri un neformāli sniegt informāciju par notiekošajām izmeklēšanām un tiesvedību un to rezultātiem, aizturētajām personām, aizturēšanas laiku un tiesas lēmumiem saistībā ar

konkrētām lietām. Šāda veida informācijas apmaiņa reizēm ļauj izvairīties no oficiālas pieprasījuma vēstules sūtīšanas. Ja jums nepieciešama šāda informācija jūsu izmeklēšanas vai lietas izskatīšanas laikā, it īpaši steidzamos gadījumos, un jūsu valsts likumdošana atļauj šādu pieprasījumu nosūtīšanu, sazinieties ar EJN kontaktpersonām, norādiet, kāpēc jums nepieciešama šāda informācija un iesniedziet īsu izmeklēšanas vai tiesvedības aprakstu.

- ***Lai iegūtu informāciju par izmeklēšanas pasākumiem***

EJN mājas lapa, sadaļā *Fiches Belges*, piedāvā pārskatu par nacionālo likumdošanu, kas attiecas uz izmeklēšanas pasākumiem tiesiskās palīdzības jomā. Ja jums nepieciešama plašāka informācija, jūs vienmēr varat uzdot savus jautājumus EJN valstu kontaktpersonām.

II Kas ir Eirojusts?

Eirojusts ir Eiropas Savienības institūcija, kas dibināta 2002. gadā ar mērķi sekmēt un uzlabot koordināciju un sadarbību starp atbildīgajām dalībvalstu iestādēm, izskatot lietas par smagu pārrobežu noziedzību, piemēram, organizēto noziedzību, korupciju, narkotiku tirdzniecību un terorismu.

Eirojusts atrodas Hāgā. Tas veic savu pamatuzdevumu, atvieglojot savstarpējo tiesisko palīdzību un savstarpējas atzīšanas instrumentu izpildi, kā, piemēram, Eiropas apcietināšanas orderi.

Eirojusta darbība pārsvarā saistīta ar sadarbību starp kompetentajām dalībvalstu iestādēm. Tomēr, Eirojusts var sadarboties arī ar trešajām valstīm.

Ko Eirojusts var darīt jūsu labā?

Ja jums nepieciešama Eirojusta palīdzība, sazinieties ar jūsu valsts Eirojusta biroju. Plašākai informācijai apmeklējiet Eirojusta mājaslapu:

<http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>

Eirojusta piedāvā plašu praktisku konsultāciju klāstu:

- ***Lai atvieglotu tiesisko sadarbību***

Eirojusts nodrošina atbalstu valstu iestādēm ar valstu pārstāvju, viņu sekretāru un asistentu starpniecību, kuru kompetencē ir veicināt saziņu starp iestādēm, kas veic izmeklēšanu un kriminālvajāšanu sarežģītiem gadījumiem, steidzamām lietām vai gadījumiem, kad citi sadarbības veidi nav atbilstoši vai pietiekami ātri.

Eirojusts var palīdzēt iegūt informāciju par savstarpējās tiesiskās palīdzības lūguma statusu vai savstarpējas atzīšanas instrumentu izpildi, kad citi saziņas veidi (tostarp tieša saziņa starp valsts iestādēm un citi sakaru kanāli) izrādījušies neefektīvi.

Eirojusts var piedāvāt palīdzību arī gadījumos, kad pieprasījumi pēc savstarpējas tiesiskās palīdzības un savstarpējas atzīšanas instrumentiem izpildāmi nekavējoties. Tā kā Eirojusta galvenais uzdevums

ir veicināt tiesiskās sadarbības koordināciju, tas ir atvērts policijai pieejamās informācijas apmaiņai un izlūkošanas mērķiem.

Eirojusts saņem informāciju par dalībvalstīs notiekošajiem izmeklēšanas un kriminālvajāšanas procesiem. Saņemot šāda rakstura informāciju, Eurojusts var piedāvāt valstu iestādēm informāciju par attiecīgajām izskatāmajām lietām citās dalībvalstīs.

Eurojusta var atvieglot speciālistu darbu, pārbaudot savstarpējās tiesiskās palīdzības pieprasījumu melnrakstus ('kvalitātes pārbaude').

- ***Lai palīdzētu novērst vai risināt jurisdikcijas konfliktus***

Lai risinātu jurisdikcijas konfliktus, Eurojusts var sniegt nesaistošu atzinumu, par to, kura dalībvalsts ir piemērotāka lietas izmeklēšanas un kriminālvajāšanas veikšanai.

- ***Lai vadītu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu***

Ņemot vērā tā struktūru un pieredzi tiesiskajā sadarbībā, Eurojusts var sniegt padomus gadījumos, kad nepieciešams vadīt divās vai vairākās dalībvalstīs notiekošus izmeklēšanas procesus, apmainoties ar attiecīgo informāciju par lietu. Eurojusts palīdz noteikt, vai dalībvalstīm būtu ieteicams turpināt izmeklēšanu katrai atsevišķi vai arī veikt izmeklēšanas un kriminālvajāšanas procesus vienā vai vairākās dalībvalstīs.

Turklāt, sarunu un vienošanos laikā starp iesaistītajām dalībvalstīm, Eurojusts palīdz risināt jautājumus par to, kā, kad un kur veikt kopīgas darbības vai kriminālvajāšanu.

- ***Lai organizētu un atbalstītu koordinācijas sanāksmes un koordinācijas centru darbību***

Eurojusts organizē koordinācijas sanāksmes Hāgā vai citās vietās starp izmeklētājiem, prokuroriem un izmeklēšanas tiesniešiem no dažādām dalībvalstīm. Koordinācijas sanāksmēs var piedalīties trešo valstu tiesībsardzības iestāžu pārstāvji, Eiropas Policijas birojs (Europol) un Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF).

Koordinācijas sanāksmes ir noderīgi instrumenti, kas sniedz speciālistiem iespēju apmainīties ar informāciju savā dzimtajā valodā par apvienoto izmeklēšanu un plānot kopīgu rīcību. Šādi problēmas, kuru risināšana pēc ierastām sadarbības shēmām varētu aizņemt laiku un ievērojamus resursus, bieži vien tiek atrisinātas sanāksmju laikā.

Eurojusts sedz uzturēšanās izdevumus Hāgā un ceļošanas izdevumus diviem speciālistiem no katras dalībvalsts. Eurojusts vada koordinācijas centrus (par kuriem parasti vienojas sanāksmju laikā), kuru mērķis ir atbalstīt un koordinēt vienotu rīcību dažādās dalībvalstīs vienlaicīgi. Koordinācijas centri nodrošina informācijas nodošanu un koordināciju reāllaikā starp atbildīgajām iestādēm darbības dienā, piemēram, kad ir nepieciešamas vienlaicīgas kratīšanas dažādās valstīs. Koordinācijas centri piedāvā iespējamo problēmu risināšanu, kas radušies Eiropas apcietināšanas ordera izpildes vai kratīšanas un arestu laikā.

- ***Lai atbalstītu apvienotās izmeklēšanas grupas un atvieglotu to darbu***

Eurojusts sniedz padomus un atbalsta apvienoto izmeklēšanas grupu (AIG) izveidi, darbību un novērtējumu. Eurojusts spēj noteikt piemērotākos gadījumus, kuros nepieciešama apvienoto izmeklēšanas grupu izveide. Tas piedāvā noderīgu juridisko un praktisko informāciju, piemēram, par valstu likumdošanu, praktiskas dabas šķēršļiem un labākajiem taktiskajiem risinājumiem, kā arī

piedāvā konsultācijas AIG līgumu un operatīvās rīcības plānu uzmetumu izstrādei. Vajadzības gadījumā, Eirojusta valstu pārstāvji var piedalīties apvienotajās izmeklēšanas grupās. Eirojusts var nodrošināt finansiālu atbalstu daļējai izdevumu segšanai, kas radušies izmantojot AIG aprīkojumu, piemēram, mobilos telefonus. Sīkākai informācijai skatīt zemāk norādīto interneta vietni:

<http://eurojust.europa.eu/Practitioners/Eurojust-Support-JITs/JITs/Pages/history.aspx>

- *Lai koordinētu un atvieglotu lūgumu no trešajām valstīm pēc tiesiskās sadarbības, kā arī lūgumu sadarbībai ar trešajām valstīm, izpildi*

Ja jums nepieciešams sazināties ar valsts iestādi trešajā valstī, jūs varat sazināties ar savas valsts Eirojusta biroju. Eirojustam ir kontaktpunkti aptuveni trīsdesmit trīs trešajās valstīs (tostarp Argentīnā, Brazīlijā, Indijā, Taizemē, Krievijas Federācijā un Ukrainā).

Eirojustam šobrīd ir spēkā esoši sadarbības līgumi ar Norvēģiju, ASV, Īslandi, Šveici, bijušo Maķedonijas Dienvidslāvijas Republiku un Lihtenšteinu. Šādi līgumi var ietvert personas datu apmaiņu. Turklāt, sadarbības prokuroriem no Norvēģijas un ASV ir savs birojs Eirojustā.

Sīkāka informācija pieejama Eirojusta mājaslapā:

<http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/Pages/agreements-concluded-by-eurojust.aspx>

III Kāda ir Eirojusta valsts koordinācijas sistēmas loma?

Šobrīd notiek EVKS ieviešana dalībvalstīs. EVKS pilda divas pamatfunkcijas: 1) nodrošina darba koordināciju, kuru veic vairāki korespondenti/kontaktpunkti/eksperti, tās mērķis ir noziedzības apkarošana; tās sastāvā ietilpst ETST valsts korespondenti un līdz pat trim ETST kontaktpunktiem; 2) veicina Eirojusta un dalībvalstu uzdevumu izpildi. Ja ir iecelti vairāki Eirojusta korespondenti, viens no tiem ir atbildīgs par EVKS darbību.

EVKS, cita starpā, ir uzticēti arī šādi uzdevumi: 1) nodrošināt, lai Eirojusta Lietu pārvaldes sistēma saņem informāciju no attiecīgajām dalībvalsts kompetentajām institūcijām efektīvā un uzticamā veidā, 2) konsultēt valstu tiesu varas iestādes un speciālistus jautājumos par to, vai lietas izskatīšanai vajadzīga Eirojusta vai ETST palīdzība, un 3) palīdzēt Eirojusta valsts pārstāvjiem noteikt attiecīgās iestādes, kuru dalība nepieciešama tiesiskās sadarbības lūgumu un savstarpējās atzīšanas instrumentu pieprasījumu izpildē.

IV Eirojusts vai ETST – kuru izvēlēties?

Nepieciešamības gadījumā jūs varat vērsties vai nu pie Eirojusta vai ETST, kur tiks izlemts, kura struktūrvienība būs kompetenta izpildīt jūsu pieprasījumu.